

23/5/02

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 27 juni 2001 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 06 december 2001,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- als monument:

Bescherming van het voormalig kanunnikenhuis X, gelegen te Tongeren (Tongeren), Maastrichterstraat 13, 15;

bekend ten kadaster:

Tongeren, 1e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 956A2DEEL, 956B2DEEL.

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- als monument:

Bescherming van het poorthuis van het voormalig kanunnikenhuis X, gelegen te Tongeren (Tongeren), Maastrichterstraat 11;

bekend ten kadaster:

Tongeren, 1e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 956Z.

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en socio-culturele waarde:
- als stadsgezicht:
Bescherming van de omgeving van het voormalig kanunnikenhuis X, gelegen te Tongeren (Tongeren), Maastrichterstraat 11, 15;
bekend ten kadaster:
Tongeren, 1e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 956A2DEEL, 956B2DEEL, 956V, 956Z.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde van het voormalig kanunnikenhuis X, Maastrichterstraat 13-15:

Dit pand is één van de twaalf kanunnikenhuizen die werden opgericht langs de beide zijden van de Maastrichterstraat, in de onmiddellijke omgeving van de kapittelkerk, buiten het eigenlijke monasterium. In het midden van de 13de eeuw gaven de fratres, die tot dan toe een kloostergemeenschap vormden, het gemeenschapsleven op en gingen als kanunniken apart wonen. De huizen die vanaf de 13de en 14de eeuw werden gebouwd en verbouwd, gingen grotendeels in vlammen op tijdens de Tongerse stadsbrand in de nacht van 27 op 18 augustus 1677. Ze werden geheel of gedeeltelijk herbouwd op het einde van de 17de eeuw en in de 18de eeuw.

Het tiende kanunnikenhuis was het derde van de reeks huizen ten zuiden van de Maastrichterstraat, op percelen die rechtstreeks grensden aan het noorderkerkhof van de collegiale. De oude zuidergrens van het terrein werd oorspronkelijk gemarkeerd door de 12de eeuwse omwalling van het monasterium. De eerste bewoner en mogelijk ook bouwheer van het primitieve domus decime was kanunnik Julianus. Het huis werd vrijwel ononderbroken bewoond door kanunniken en brandde volledig af tijdens de Tongerse stadsbrand in de nacht van 28 op 29 augustus 1677. De heropbouw werd in 1681 aangevat door kanunnik Thomas de Rye, maar het huis verviel opnieuw in de 18de eeuw en werd bijna gesloopt. Een nieuwbouw werd opgetrokken onder kanunnik Antoine de Groutars na 1770.

In de 19de eeuw was de voormalige kloosterwoning eigendom van de familie Defastré, die aanpassingen lieten uitvoeren aan het interieur, het huis ter hoogte van het gelijkvloers in twee verdeelden en het binnenhof met bijgebouwen lieten aanpassen en volbouwen. Een gedeelte van het complex kreeg een commerciële functie, de rest bleef privé. In 1951 werd het geheel verkocht en verder opgedeeld. De historische kern van het goed is echter grotendeels ongehavend gebleven.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde van het voormalig kanunnikenhuis X, Maastrichterstraat 13-15:

Ruim herenhuis, twee bouwlagen hoog en zeven traveeën breed, opgetrokken in baksteen op een kalkstenen plint onder een wolfdak in kunstleien. Deur- en vensteropeningen zijn getoogd en gevat in een kalkstenen lijst met afgedekte sluitsteen. Voor- en achtergevel hebben een typisch Luikse, midden 18de eeuwse ordonnantie : strakke lijstgevels met een onbeklemtoonde risaliet, gevormd door een monumentale ingangspartij met smeedijzeren bovenlicht en een dubbel deurvenster met smeedijzeren balustrade. Vermoedelijk waren de bakstenen gedeelten van het parement oorspronkelijk van een afwerkingslaag voorzien.

Het pand is slechts gedeeltelijk onderkelderd, wat erop zou kunnen wijzen dat op basis van een oudere bouwtoestand werd gewerkt. De plattegrond en ruimteverdeling zijn typisch 18de eeuwse, gefixeerd op een centrale vestibule met traphal en een gedeeltelijke structurering als appartement.

Het interieur van het huis is volledig historisch afgewerkt, met een rijkelijk gedecoreerd oostelijk deel van het gelijkvloers, met een imposante eikenhouten staatsietrap met gesculpteerde trappaal en plafondstucwerk. De rest van de stucwerkdecoratie is (neo)klassiek en grotendeels beperkt tot sfeervol afgewerkte schoorsteenboezems. De bevoering van de vestibule, de schoorstenen, het elegante binnenschrijnwerk, smeed-, hang- en sluitwerk zijn 19de eeuwse toevoegingen. Uit dezelfde periode dateren wellicht ook de sporen van wandbekleding in textiel.

Historische waarde van het poorthuis van voormalig kanunnikenhuis X, Maastrichterstraat 11:

Het pand is opgetrokken op het terrein van het voormalige kanunnikenhuis X en maakt historisch deel uit van het corpus.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde van het poorthuis van voormalig kanunnikenhuis X, Maastrichterstraat 11:

Het poorthuis is opgetrokken in baksteen op een plint van kalksteen en silex, twee bouwlagen hoog, twee traveeën breed en één travee diep onder een laag zadeldak. De voorgevel wordt gedomineerd door een gedichte rondboogpoort in kalkstenen omlijsting met imposten en een sluitsteen. De raamopeningen hebben dezelfde vormgeving als deze in het eigenlijke kanunnikenhuis. De zijgevel vertoont sporen van hoekblokken en kalkstenen lijstwerk. Het dak is later opgehoogd en afgeplat. Tijdens verbouwingen in 1981 zijn duidelijke sporen van een hoog en puntig zadeldak opgedoken.

Historische waarde van het stadsgezicht:

Het geheel van bouwpercelen tussen de Maastrichterstraat, Onze-Lieve-Vrouwstraat en Kloosterstraat vormt het oorspronkelijke perceel X, dat in de 19de eeuw progressief werd volgebouwd.

Sociaal-culturele waarde van het stadsgezicht:

Het geheel der gebouwen vormt een historisch gegroeid ensemble rond het kanunnikenhuis met poortgebouw als beeldbepalend element.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 23-05-2002

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN